

PANEVĖŽIO VYTAUTO ŽEMKALNIO GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka (toliau – Tvarka) parengta vadovaujantis Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio miesto mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2017 m. birželio 20 d. Panevėžio miesto savivaldybės Administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-602(4.1E).

1. Tvarkos vykdymo Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijoje paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti sveiką, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką.

2. Tvarka nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje individualiu mokinio, darbuotojo, klasės, progimnazijos, šeimos lygmeniu.

3. Tvarkoje vartojamos sąvokos:

Smurtas – veikiamu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

Patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

Patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui, įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

Tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos) **patyčios**:

žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

patyčios kibernetinėje erdvėje: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

Patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

Besityčiojantysis / skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

Patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

Patyčių stebėtojas – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

4. Tvarka parengta vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

5. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos administracija, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyje dalyvauja visa gimnazijos bendruomenė (priedas Nr. 1)

6. **Gimnazijos vadovas** yra atsakingas už mokyklos Tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

7. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisija, kuri:

7.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

7.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

7.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

7.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

7.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

7.6. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui dėl tvarkos aprašo tobulinimo;

8. **Klasės vadovai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

8.1. kuria psichologiškai saugų klasės, grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje, grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais;

8.2. klasės valandėlių, ugdomųjų veiklų metu aptaria su ugdytiniais patyčių kitas smurto formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

8.3. tėvų susirinkimų metu aptaria klasės, grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

8.4. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja vaiko gerovės komisijos narius apie taikytą prevencijos priemonių rezultatus klasėje, grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

9. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

9.1. specialusis pedagogas ir/ar logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją gimnazijos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių ir smurto prevencijos tikslais;

9.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams, grupių auklėtojams; vykdo teisinį mokinių švietimą;

9.3. psichologas dirba individualių užsiėmimų metu su vaikais, patyčių prevencijos tikslais. Teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, grupių auklėtojams ar dalykų mokytojams.

10. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja socialinį pedagogą apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą su patyčiomis susijusią svarbią informaciją.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

11. **Bet kuris gimnazijos darbuotojas** įtaręs ir/ar pastebėjęs žodine, fizines, socialines patyčias::

11.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamas tyčiojimusi, gimnazijos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

11.3. apie įvykį informuoja mokinio klasės vadovą, jam nesant socialinį pedagogą ar administracijos narį, kartu pateikia užpildytą pranešimo formą (priedas Nr.2);

11.4. esant grėsmei mokiniui sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar gimnazijos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.).

12. **Bet kuris gimnazijos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs patyčias kibernetinėje erdvėje arba gavęs apie jas pranešimą:

12.1. esant galimybei išsaugo vykstančių patyčių kibernetinėje erdvėje įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių patyčioms virtualioje erdvėje sustabdyti;

12.2. įvertina grėsmę mokiniui ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (policiją);

12.3. pagal galimybes surenka informaciją apie besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

12.4. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės vadovą apie patyčias kibernetinėje erdvėje (pranešimo apie patyčias forma (priedas Nr.2) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

12.5. turi teisę apie patyčias virtualioje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

13. **Klasės vadovas**, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:

13.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes;

13.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės vadovais, pagalbos mokiniui specialistais organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

13.3. registruoja patyčių atvejus ir vykdomas intervencines veiklas Patyčių registracijos sąsiuvinyje pas socialinį pedagogą;

13.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

13.5. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais kreipiasi į atsakingus Vaiko gerovės komisijos narius, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

14. **Mokinys** patyręs patyčias arba jas pastebėjęs:

14.1. nedelsdamas praneša klasės vadovui;

14.2. nesant klasės vadovo praneša socialiniam pedagogui, vaiko gerovės komisijos nariui, kitam gimnazijos darbuotojui.

15. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

15.1. nedelsdami (trumpąja sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės vadovą ar administraciją;

15.2. jei besityčiojantis asmuo yra gimnazijos darbuotojas, nedelsdami (trumpąja sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja gimnazijos direktorių ar kitą administracijos darbuotoją;

15.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio nepilnamečio ugdytinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

16. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

16.1. numato intervencijos veiksmų planą (individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais, klase ar kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

16.2. esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

16.3. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

16.4. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susitikimus situacijos įvertinimui;

16.5. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją ir/ar kitas institucijas.

17. Asmuo, pastebėjęs ir / ar įtaręs vaiką, pasityčiojusį iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi Tvarkoje ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs administracijos atstovą, pedagogą, švietimo pagalbos specialistą ar techninį darbuotoją, pasityčiojusį iš vaiko, informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi Tvarkoje ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Gimnazijos vadovas, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, nedelsdamas imasi priemonių, nevėliau kaip kitą darbo dieną praneša gimnazijoje dirbančiam psichologui ir/ar Panevėžio miesto pedagoginei psichologinei tarnybai.

20. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

21. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus privalo tobulinti kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

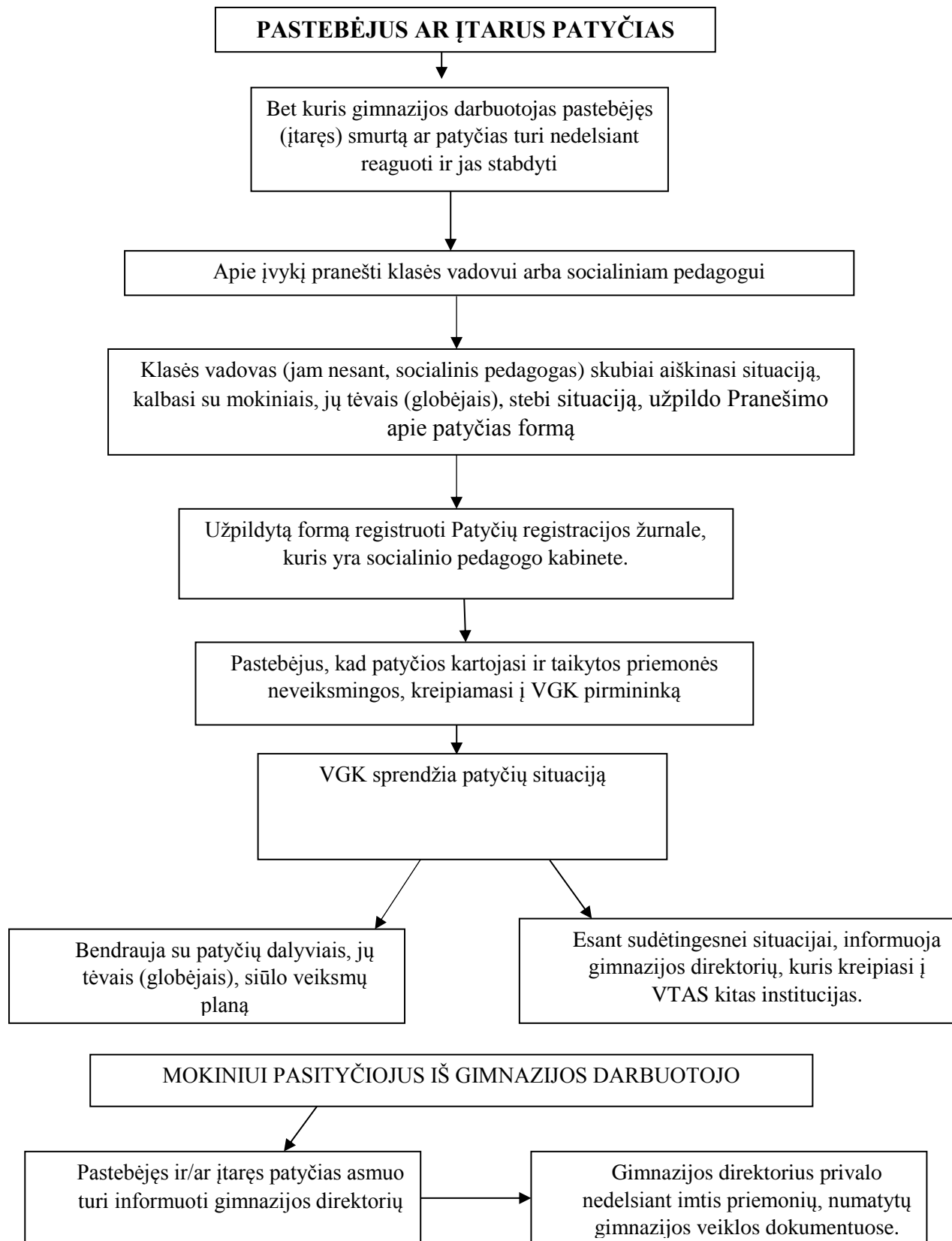
22. Mokiniai ir gimnazijos darbuotojai, pasirašytinai supažindinami su šia Tvarka mokslo metų pirmąjį mėnesį.

23. Tėvai su šia tvarka supažindinami per Tamo dieną. Tvarka primenama tėvų susirinkimo metu.

24. Tvarka skelbiama gimnazijos internetinėje svetainėje.

25. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, vaiko teisių ir teisėtų interesų užtikrinimui.

**PANEVĖŽIO VYTAUTO ŽEMKALNIO GIMNAZIJOS
REAGAVIMO PLANAS IR PAGALBA PASTEBĖJUS (ĮTARUS) PATYČIAS AR SMURTĄ**

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS ATMINTINĖ

Bendrieji duomenys: kam pranešta apie patyčias, kas pranešė apie patyčias, kada įvyko patyčios (data, val.), kur įvyko patyčios.

Apibūdinkite, kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:

- **Fizinės:** vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
- **Socialinės:** įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
- **Kibernetinėje erdvėje:** patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.
- **Kiti pastebėjimai**

Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:

Duomenys apie patyčių dalyvius: mokinio (ių), patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė, mokinio (ių), kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė, mokinio (ių), stebėjusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Gimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje.

Veiksmų planas po įvykio su: mokiniu, patyrusiu patyčias; mokiniu, kuris tyčiojosi; stebėtojais; patyčių dalyvių tėvais (globėjais, rūpintojais) ar kitais progimnazijos darbuotojais.

PANEVĖŽIO VYTAUTO ŽEMKALNIO GIMNAZIJA

.....
(data)

.....
Kam (vardas, pavardė)

PRANEŠIMAS

.....
(vardas, pavardė, parašas)

Susipažinau:.....
(klasės vadovo /socialinio pedagogo v., pavardė, parašas, data)